

Fuga lui Moise în Madian (Exodul 2:11-22)

Ne este prezentată acum prima faptă a lui Moise înregistrată în paginile Bibliei. Aparent, este vorba despre o crimă odioasă. Scripturile demonstrează aici că Dumnezeu folosește chiar și cele mai rușinoase evenimente din istoria omenirii pentru a-Și aduce la împlinire planurile Sale mărețe. Cu alte cuvinte, Domnul Se folosește de păcatul omenirii pentru a-Și împlini planul în creație. El este Suveran și nimic în cer sau pe pământ nu se întâmplă fără a fi orânduit prin voia Sa. Actul criminal al lui Moise și fuga lui ulterioară din Egipt vor scoate în evidență controlul absolut al lui Dumnezeu asupra istoriei.

2:11. În vremea aceea, Moise, crescând mare, a ieșit pe la frații săi și a fost martor la muncile lor grele. A văzut pe un egiptean care bătea pe un evreu, unul din frații lui.

Cu siguranță, Moise nu era indiferent față de poporul său. De două ori în acest verset ni se spune că evreii erau "**frații săi**". Verbul "**a văzut**" este folosit și el de două ori, indicând faptul că Moise era atent la condițiile de trai ale poporului său. Relatarea anterioară în care fiica lui Faraon îl găsește pe Moise folosește verbul "a vedea" (2:5-6) care reflectă compasiunea și mila femeii egiptene pentru copil. Probabil că și Moise se simțea alături de poporul său și îi era milă de el.

În timp ce urmărea starea jalnică a poporului său, Moise asistă la un incident în care un egiptean bătea un evreu. Unii interpreți susțin că egipteanul "omora în bătaie un evreu".⁵ Semnificația verbului ebraic

însă poate sta oriunde între a lovi și a omorî. Un argument în favoarea semnificației de intenție criminală este apariția verbului în versetul imediat următor (2:12) unde Moise, de fapt, îl omoară pe egiptean.

2:12. S-a uitat în toate părțile și, văzând că nu este nimeni, a omorât pe egiptean și l-a ascuns în nisip.

Unii cercetători cred că Moise a procedat corect aici. Ei spun că acest gest de a se uita "**în toate părțile**" avea scopul de a vedea dacă nu este nimeni altcineva care să vină în ajutor aceluia bărbat.⁶ Pentru că nu era nimeni prin preajmă, spun ei, Moise a intervenit și a jucat rolul eliberatorului. Faptul că Moise l-a ascuns pe egiptean în nisip contrazice însă o astfel de interpretare. El a acționat pe ascuns. Nu voia să fie cineva martor la fapa lui de violență. Surpriza din versetul 14 că oamenii aflaseră de crima pe care o comisese confirmă această ultimă interpretare.

2:13. A ieșit și în ziua următoare; și iată că doi evrei se certau. A zis celui ce n-avea dreptate: "Pentru ce lovești pe semenul tău?"

În ziua următoare crimei, Moise iese din nou să vadă starea poporului său. Este folosit din nou verbul "a ieși" care apare și în versetul 11. Această repetiție "sugerează faptul că Moise era îngrijorat pentru semenii săi, o îngrijorare care întrecea orice teamă de consecințele pe care le-ar fi putut suporta din cauza unor astfel de vizite".⁷

Când Moise ajunge acolo, îl așteaptă un incident similar. El este surprins, pentru că propoziția începe cu particula ebraică "**Iată!**" Acum Moise vede doi evrei care "**se certau**" (un verb Niphal folosit pentru a arăta o acțiune reciprocă). Și el intervine ca și în cazul precedent.

Dar în vreme ce în incidentul anterior Moise îl omorâse pe egipteanul care stârnise cearta, aici el nu face altceva decât să-l confrunte verbal pe "**cel vinovat**". Cuvântul folosit are înțelesurile de "rău, vinovat, criminal". Este un termen folosit mult în contexte juridice, atunci când o persoană este declarată vinovată de o crimă.

2:14. Și omul acela a răspuns: "Cine te-a pus pe tine mai mare și judecător peste noi? Nu cumva ai de gând să mă omori și pe mine, cum ai omorât pe egipteanul acela?" Moise s-a temut și a zis: "Nu mai încape îndoială că faptul este cunoscut."

Intervenția lui Moise și răspunsul batjocoritor al evreului anticipează relația ulterioară dintre Moise și întreaga națiune israelită. Aici, bărbatul pune sub semnul întrebării autoritatea lui Moise - cum, Moise nu e decât fiul unei slave evreice! Cine este el să se ridice deasupra fraților săi evrei? Faptele Apostolilor 7:25 arată că poporul nu a recunoscut faptul că Dumnezeu l-a așezat pe Moise la curtea regală și că l-a însărcinat cu eliberarea poporului. Mânia și ura oamenilor față de Moise se evidențiază în cuvintele bărbatului.

A doua întrebare a acestuia conține o acuzație. Cine e Moise să încerce să oprească o bătaie când el însuși a omorât un om cu o zi înainte? Aflarea veștii că fapta sa criminală a ajuns cunoscută a fost o lovitură pentru Moise. El își începe afirmația printr-un adverb cu o deosebită forță afirmativă: **"într-adevăr, nu mai încape îndoială"**. Acest termen denotă o reacție emoțională puternică din partea lui Moise. Se pare că el a crezut că fapta lui greșită a trecut neobservată, dar este evident că cel pe care îl scăpase de la moarte destăinuise totul celorlalți.

2:15. Faraon a aflat ce se petrecuse și căuta să omoare pe Moise. Dar Moise a fugit dinaintea lui Faraon și a locuit în țara Madian. S-a așezat lângă o fântână.

Pentru că Moise l-a omorât pe egiptean, Faraon încearcă să-l omoare pe el. Acesta e un alt indicator spre un eveniment ulterior. După ce întâi-născuții egiptenilor sunt omorâți în timpul celei de-a zecea urgii, israeliții fug spre țara Madian. Armata egipteană îi urmărește, încercând să-i nimicească.

Moise este pus din nou în postura de elev. Mai târziu, el va scoate

poporul Israel din Egipt și îl va conduce prin această țară pe care acum o traversează și în care va locui în curând. Într-o manieră subtilă, Dumnezeu Se arată în control și îl pregătește pe Moise pentru eliberarea viitoare.

"Madian" era o țară aflată sub stăpânirea mai multor triburi semi-nomade de madianiți. Aflați în partea de nord-vest a Peninsulei Arabe, madianiții controlau de multe ori anumite părți ale Peninsulei Sinai, ale teritoriilor Negev și Arabah. Numele Madian provine de la unul din fiii pe care Avraam i-a avut cu Chetura - un fiu care fusese trimis spre est, departe de Isaac (Geneza 25:2-6). Ocupația de bază a madianiților era păstoritul; ei migrau împreună cu turmele în funcție de anotimpuri, fiind implicați și în comerțul internațional (Geneza 37:28). Nici nu mai trebuie să spunem că stilul de viață și cultura din Madian erau diferite de cele din Egipt.

Fântânile erau importante pentru păstori și pentru popoarele semi-nomade. Era normal ca Moise să se îndrepte spre o fântână, nu doar pentru apă, ci și pentru că acela era locul de întâlnire al păstorilor și drumeților.

2:16. Preotul din Madian avea șapte fete. Ele au venit să scoată apă și au umplut jgheaburile ca să adape turma tatălui lor.

Se pare că acest preot din deșert nu avea fii, sau cel puțin narațiunea nu vorbește despre vreunul dintre ei. El avea, însă, o mulțime de fete, lucru implicat de numeralul "șapte". Această cifră este deseori folosită în Scriptură pentru a simboliza ceva complet, ceva ideal.

Adăpatul animalelor era o activitate obișnuită a femeilor din vremea Vechiului Testament (vezi Geneza 24:11-19).

Faptul că acest bărbat este prezentat ca "preot" i-a determinat pe unii cercetători să presupună că Moise a primit învățăturile religioase de bază de la acest madianit. Această părere este sprijinită de faptul că Moise a primit prima revelație a lui Dumnezeu (Exodul 3) și Tora

(Exodul 20 și mai departe) la Muntele Sinai, în ținutul Madian. Dar dovezile contra sunt și mai convingătoare. În primul rând, este clar că Moise a fost instruit încă de mic în religia evreilor (vezi 2:9). În al doilea rând, Exodul 18 arată că acest madianit nu era un preot al Domnului (Domnul), ci un politeist. Trecerea lui la monoteism va fi menționată abia în 18:11. Așadar, nu de la acest om a învățat Moise religia israeliților.

2:17. Dar au venit păstorii și le-au luat la goană. Atunci Moise s-a sculat, le-a ajutat și le-a adăpat turma.

Acest gest este un microcosm al eliberării ulterioare din cadrul exodului. Aici, femeile sunt victimele asupririi păstorilor care le alungă de la apă. Moise ia apărarea celor persecutate și le salvează din mâna agresorilor. Cuvântul "le-a ajutat" înseamnă pur și simplu "le-a salvat" sau "le-a eliberat". Același verb este folosit în general pentru eliberarea israeliților din Egipt: "În ziua aceea, Domnul a izbăvit pe Israel din mâna egiptenilor" (Exodul 14:30).

Locuțiunea verbală "au luat la goană" este folosită și ea mai târziu pe parcursul evenimentului exodului, când Faraon i-a izgonit pe Moise și pe Aaron de la palat (Exodul 10:11) și când Domnul îl determină pe Faraon să-i izgonească pe evrei din țara Egiptului (Exodul 6:1).

Caracterul bărbatului Moise este scos aici în evidență în mod deosebit. El e curajos, iubește dreptatea și face fapte bune. Ia apărarea celor slabi și oprimați. Aceste trăsături de caracter îi vor fi de mult folos în eliberarea evreilor.

2:18. Când s-au întors ele la tatăl lor Reuel, el a zis: "Pentru ce vă întoarceți așa de curând azi?"

Numele tatălui este "Reuel" (vezi Numeri 10:29), care înseamnă probabil "prietenul lui Dumnezeu" sau "păstorul lui Dumnezeu". În alte părți i se spune Ietro (Exodul 3:1; 4:18; etc.). Rădăcina celui de-al doilea

nume înseamnă "abundență, superioritate". De ce are omul acesta două nume? Unii spun că este vorba de doi oameni, deși lucrul acesta e greu de argumentat pe baza textului. Alții spun că numele sunt rezultatul a două surse sau tradiții diferite care au fost conjugate ulterior de către un redactor. Însă, pare puțin probabil ca un scriitor să folosească unul lângă altul două nume aflate în conflict.⁸ E mai probabil că unul din aceste nume era numele obișnuit al bărbatului, iar celălalt era numele său oficial, titlul preoțesc. De multe ori în Scriptură, oficialitățile au aceste două tipuri de nume (vezi Judecători 6-8; 2 Împărați 15:19, 29; 23:34-24:6; 1 Cronici 3:15; 2 Cronici 21:17; 25:23).

2:19. Ele au răspuns: "Un egiptean ne-a scăpat din mâna păstorilor și chiar ne-a scos apă și a adăpat turma".

De ce au tras fetele concluzia că Moise era egiptean? Motivele ar putea fi nenumărate. Limbajul lui Moise sau dialectul semitic l-ar fi trădat imediat; la fel ar fi făcut și îmbrăcămintea și faptul că era proaspăt ras (cum erau egiptenii în contrast cu asiaticii). Cu alte cuvinte, înfățișarea lui generală și comportamentul său de om care a trăit mulți ani la curtea lui Faraon ar fi fost în evident contrast cu contextul unui mediu deșertic, tribal.

Aici se folosește un alt cuvânt pentru "ne-a scăpat" decât cel din versetul 17 verbul ebraic *nasal*. Fetele au spus: "Un egiptean ne-a scăpat din mâna păstorilor". Afirmatia folosește aproape aceleași cuvinte ca și Exodul 18:10 care vorbește despre "Domnul care v-a izbăvit din mâna egiptenilor și din mâna lui Faraon". Aceasta e o nouă confirmare a faptului că evenimentul salvării fetelor trebuie privit ca pe o paradigmă a întregului eveniment al salvării din cadrul exodului.

În acest verset se repetă verbul "a scoate" (un infinitiv urmat de un verb la timpul perfect). Această repetiție are scopul de a sublinia faptul că fetele au fost surprinse că Moise le-a ajutat.

2:20. Și el a zis fetelor: Unde este? Pentru ce ați lăsat acolo pe omul acela? Chemați-l să mănânce pâine!

Replica tatălui începe, în ebraică, prin conjuncția *waw* care înseamnă "și". Rolul ei este de a lega întrebarea lui de relatarea fiicelor sale, sensul fiind următorul: "Dacă așa stau lucrurile, de ce nu l-ați adus cu voi?"⁹

Ultimele cuvinte înseamnă literal "să mănânce pâine". Cuvântul pentru pâine este o figură de stil numită sinecdoca părții, în care o porțiune dintr-un lucru reprezintă întregul. Astfel, "pâine" semnifică mâncarea în general.

2:21. Moise s-a hotărât să locuiască la omul acela, care i-a dat de nevastă pe fiică sa, Sefora.

Verbul tradus prin "s-a hotărât" are multe înțelesuri în original. El poate însemna "a determina, a fi mulțumit, a se arăta disponibil, a-și asuma", dar aici el demonstrează clar consimțământul lui Moise la sugestia lui Reuel - adică, acceptarea unei invitații.¹⁰ Iar dorința lui nu a fost de a sta doar o perioadă scurtă cu Reuel, ci de a "locui" cu el: acest cuvânt reflectă o situație pe termen lung.

Preotul madianit "i-a dat de nevastă pe... Sefora". În vremurile biblice, tatăl, desigur, avea puterea de a lua astfel de decizii (vezi Geneza 29:28; Judecători 1:12; 1 Samuel 17:25; etc.). De fapt, în tot Orientul Apropiat din vechime, familia era patriarhală prin natura ei.¹¹

Numele soției lui Moise, Sefora (*Sîpōrah*), înseamnă "pasăre".

2:22. Ea a născut un fiu, căruia el i-a pus numele Gherșom (Sunt străin aici); căci, a zis el, "locuiesc ca străin într-o țară străină."

Imediat după ce ni se spune despre nuntă, aflăm că Sefora a născut un fiu, pe întâiul ei născut. Moise îi pune numele "Gherșom",

care provine de la verbul ebraic "a alunga" (*gārāš*). Este același verb folosit și în 2:17, unde păstorii au încercat să le alunge pe fiicele lui Ietro de la adăpătoare. E și un joc de cuvinte aici, deoarece în limba ebraică numele Gherșom e un cuvânt compus care înseamnă "un trecător / străin aici". Și exact așa înțelege autorul biblic să îl folosească, pentru că Moise afirmă că i-a dat copilului acest nume pentru că "locuiesc ca un trecător / străin (*gēr*) într-o țară străină". Întrebarea este, la care țară se referă Moise? La Madian? La Egipt? Verbul "locuiesc" nu ne ajută deloc, deoarece la timpul perfect, el poate fi tradus prin trecut, prezent sau viitor. Astfel că o traducere acceptabilă ar fi și următoarea: "Am locuit ca un străin într-o țară străină" (adică Egipt).

Numirea copilului de către Moise ar putea fi, de fapt, o afirmație mai profundă, spirituală și eternă. Atunci când autorul Epistolei către Evrei îl prezintă pe Moise ca refuzând Egiptul, alături de alte activități ale oamenilor credinței, el spune că ei au mărturisit "că sunt străini și călători pe pământ" (Evrei 11:13). Mai apoi, el afirmă că Moise avea ochii pironiți spre răsplătire (Evrei 11:26), deoarece noi n-avem aici o cetate stătătoare, ci suntem în căutarea celei viitoare (Evrei 13:14).

Aplicație

Trebuie făcute aici două aplicații generale. În primul rând, credincioșii sunt chemați să înțeleagă și să creadă adevărul că planul lui Dumnezeu cu universul și cu eternitatea se va împlini în ciuda existenței păcatului. Îndrăznim noi să credem cumva că păcatul nostru va împiedica împlinirea poruncilor lui Dumnezeu în lume? Nici măcar Satan, cu armele sale cele mei puternice și mai malefice, nu poate pune piedici providenței lui Dumnezeu. Nici măcar porțile iadului nu pot zădărnici planurile lui Dumnezeu privitoare la întreg universul. Fie ca noi să ne ancorăm puternic în acest adevăr.

În al doilea rând, trebuie să înțelegem adevărul că Dumnezeu ne va folosi pe noi, așa cum l-a folosit pe Moise, în ciuda păcatelor

noastre. Bineînțeles, aceasta nu ne dă cale liberă pentru a păcătui, dar Dumnezeu folosește vase slabe și fragile pentru a vesti Evanghelia unei lumi muribunde. Cristos folosește păcătoși răscumpărați pentru a vesti gloria Celui care ne-a chemat de la întuneric la lumină! Dumnezeu Își folosește oamenii, oricât de firavi, slabi și păcătoși ar fi ei, pentru gloria Sa și pentru împlinirea planurilor Sale.